Gemeente Amsterdam

Voordracht voor de College vergadering van 06 januari 2026

Portefeuille: Grond en Ontwikkeling

Agendapunt: B3

Tekst van openbare besluiten wordt gepubliceerd

Onderwerp

Instemmen met het Actieplan Gezonde Bodem 2026

Het college van burgemeester en wethouders besluit

1. In te stemmen met het Actieplan Gezonde Bodem 2026, waarin wordt gerapporteerd over de behaalde mijlpalen en toekomstige plannen voortkomend uit de in 2023 door het college vastgestelde Koersnota Gezonde Bodem. De belangrijkste onderdelen zijn:

a. **Ontwikkeling bodemgezondheidsindex** ten behoeve van een bredere beoordeling van de bodem (chemisch, fysisch, biologisch) in stedelijke projecten.
b. **Kennisontwikkeling en pilots** waarbij het gebruik van de bodemgezondheidsindex in projecten wordt onderzocht en het kennisniveau op het gebied van bodemgezondheid wordt onderhouden.
c. Versterking van **partnerschap en netwerken** ten behoeve van interne (G&O, R&D, V&OR, IB, GV) en externe samenwerking (andere gemeenten, kennisinstellingen, OD, ministerie I&W) op het gebied van bodemgezondheid.
d. **Gegevensbeheer** ten behoeve van ingebruikname van een digitale omgeving voor het beheer van bodemgezondheidsdata
e. **Bodembewustwording** van collegas, externe stakeholders zoals bedrijven en bewoners in de stad stimuleren zodat het belang van een gezonde bodem in de stad beter wordt begrepen en breder wordt gedragen.

2. In te stemmen met de bijgevoegde concept raadsinformatiebrief

Kernboodschap

Het college heeft ingestemd met het Actieplan Gezonde Bodem in 2026. Met dit Actieplan wordt gerapporteerd over de behaalde mijlpalen en toekomstige plannen voortkomend uit de in 2023 door het college vastgestelde Koersnota Gezonde Bodem. Deze Koersnota beoogt de situatie van de bodem in Amsterdam te verbeteren, omdat deze onder druk staat door intensief gebruik, verharding en klimaatverandering, wat gevolgen heeft voor de leefbaarheid. De voornaamste activiteiten voor 2026 zijn: het inzetten van de bodemgezondheidsindex in verschillende pilotprojecten en het versterken van interne en externe samenwerking op het gebied van bodemgezondheid.

Bestuurlijke achtergrond

a. Het college heeft op 14 november 2023 ingestemd met de Koersnota Gezonde Bodem en op 10 januari 2024 is deze besproken in de commissie RO vergadering (VN2023-026390). Hiermee kondigde het college een verschuiving in het beleid aan dat niet meer hoofdzakelijk gericht is op het wegnemen van bodemverontreinigingen, maar ook de kansen benut die de bodem biedt voor vergroenen, behoud van biodiversiteit en klimaatadaptatie.
b. De EU bodemmonitoringsrichtlijn en de reactie daarop van het college van burgemeester en wethouders (VN2022-033418) waarin de gemeente de Europese ambities inzake het monitoren van verschillende chemische, fysische en biologische bodemindicatoren onderschrijft en aangeeft te werken aan een gezonde stedelijke bodem.

c. Het thema Gezonde Bodem is een onderdeel in de Ontwerp-Nota Ruimte van het ministerie van VRO en het concept NOVI- programma Bodem, Ondergrond en Grondwater (BOG) van het ministerie van I&W.

Bestuurlijke prioriteit

Met een gezonde bodem wordt aan een belangrijke randvoorwaarde voldaan voor het realiseren van ambities uit de Omgevingsvisie 2050 (duurzame stad, gezonde stad, leefbare stad).

Wettelijke grondslag

a. Artikel 160, eerste lid, onder a Gemeentewet: het college is bevoegd om het dagelijks bestuur van de gemeente te voeren.
b. Artikel 169 Gemeentewet juncto artikel 11 van het Reglement van orde gemeenteraad en raadscommissies Amsterdam, lid 1 en 2: het college van burgemeester en wethouders en elk van zijn leden afzonderlijk zijn aan de Gemeenteraad verantwoording schuldig over het door het college gevoerde bestuur (lid 1). Zij geven de raad alle inlichtingen die de raad voor de uitoefening van zijn taak nodig heeft (lid 2).

Onderbouwing besluit

Ad. 1) Instemmen met het Actieplan Gezonde Bodem 2026

Sinds het college in 2023 heeft ingestemd met de koersnota Gezonde Bodem, is binnen het programma veel werk verzet aan kennisontwikkeling en het opbouwen van netwerken. De ambitie vanuit de koersnota Gezonde Bodem is dat de gemeente zich inzet voor een bredere beoordeling van de bodemkwaliteit. Inzicht in de bredere kwaliteit van de bodem kan helpen bij het maken van afwegingen bij stedelijke ontwikkeling en beheer. Deze verbreding sluit aan bij de Europese Richtlijn Bodemmonitoring, nationale strategieën (Ontwerp-Nota Ruimte en het concept NOVI- programma Bodem, Ondergrond en Grondwater (BOG)) en ondersteunt de gemeentelijke ambities op het gebied van biodiversiteit, natuurinclusiviteit, klimaatadaptatie en een gezonde leefomgeving.

Amsterdam vervult op het onderwerp gezonde bodem in een stedelijke omgeving een trekkersrol door kennisontwikkeling en samenwerking met andere overheden en kennisinstellingen te stimuleren. De acties behorende bij de ambitie en doelen zijn uitgewerkt in zeven programmasporen. Dit is het eerste actieplan sinds de vaststelling van de Koersnota in 2023 en zal jaarlijks geactualiseerd worden. Hierin worden per spoor de belangrijkste behaalde en geplande acties benoemd. De focus in 2026 ligt op spoor I t/m V:

Ad. 1a) Spoor I Bodemgezondheidsindex en adviesproducten

In opdracht van Amsterdam heeft Wageningen Environmental Research (WENR) een Bodemgezondheidsindex (BGI) ontwikkeld gericht op stedelijke bodems. Deze index is in mei 2025 opgeleverd. Met dit instrument kan de bodem breder worden beoordeeld (chemisch, fysisch, biologisch) zodat doelgericht kan worden verbeterd ten behoeve van klimaatadaptatie, vergroenen en behoud van biodiversiteit. In 2026 zal dit instrument worden doorontwikkeld op basis van praktijkervaringen uit spoor II.

Ad. 1b) Spoor II: Kennisontwikkeling en pilots is gericht op onderzoek naar het gebruik van de bodemgezondheidsindex in stedelijke projecten en het verbreden van kennis op het gebied van bodemgezondheid. In 2025 is de eerste pilot gestart waarin de bodemgezondheidsindex werd getest en tegelijkertijd data werden verzameld om de bodemgezondheid binnen het project te verbeteren.

In 2026 worden naar verwachting zes pilots opgezet in samenwerking met verschillende directies. Deze pilots verzamelen informatie die kan worden gebruikt als input voor:

- Het ontwerpen van de openbare ruimte of gebiedsontwikkelingen;
- Het verbeteren van de bodem bij wateroverlast of slecht functionerend groen;
- Het doelgericht inzetten van hergebruikte grond in de stad.

Ad. 1c) Spoor III Partnerschap en netwerken

Bodemgezondheid is een nieuw en complex thema dat diverse beleidsterreinen binnen en buiten de gemeente beïnvloedt. In 2025 is contact gelegd met de verschillende directies binnen de gemeente, maar ook met andere gemeenten, het ministerie van I&W en kennisinstellingen zoals WENR en Deltares. In juni 2025 is het project *Gezonde bodem voor leefbare steden (UrbiSoil)* gestart in opdracht van het Topconsortium voor Kennis en Innovatie (TKI) Deltatechnologie. In dit project wordt de BGI-Amsterdam uitgebreid en geschikt gemaakt voor andere stedelijke gebieden in Nederland. In 2026 wordt deze samenwerking verder versterkt zodat gezamenlijke projecten worden opgezet en kennis wordt gedeeld.

Ad. 1d) Spoor IV Gegevensbeheer

In 2025 is in samenwerking met de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (ODNZKG) een digitale omgeving opgezet voor het beheer van bodemgezondheidsdata. De verzamelde data kunnen worden geraadpleegd voor verschillende doeleinden, zoals het verbeteren van de bodemgezondheid op een specifieke locatie, het verbeteren van de bodemgezondheidsindex en het uiteindelijk verkrijgen van een overzicht van de stads brede bodemgezondheid.

Ad. 1e) Spoor V Bodembewustwording

In 2026 wordt een verkenning gestart om te onderzoeken of bewustzijn en kennis over het belang van een gezonde bodem kan bijdragen aan een betere bodemgezondheid in de stad. Zowel binnen gemeentelijke directies, als bij externe stakeholders zoals bedrijven en bewoners.

Ad. 2) Raadsinformatiebrief

De koersnota Gezonde Bodem is in januari 2024 ter informatie naar de raad gestuurd. Door middel van deze raadsinformatiebrief wordt de raad op de hoogte gehouden van de voortgang van het programma en de uitvoering van het actieplan.

Duurzaamheid

Het Actieplan Gezonde Bodem draagt bij aan onze doelen voor duurzaamheid op de volgende punten:

- **Klimaatneutrale stad** De bodem kan koolstof opslaan en draagt zo indirect bij aan het verminderen van CO_2 in de lucht. Met het Actieplan Gezonde Bodem sturen we niet direct op zoveel mogelijk koolstofopslag, maar een gezonde bodem draagt er wel aan bij.
- **Een groenere en meer biodiverse stad** Een gezonde bodem is de basis voor bomen, planten en insecten. Hier wordt met het Actieplan Gezonde Bodem actief op gestuurd.
- **Klimaatbestendige stad** Een gezonde bodem kan beter water vasthouden en afvoeren. Dat helpt tegen wateroverlast en droogte. Ook hier wordt met het Actieplan Gezonde bodem actief op gestuurd.

- **Circulaire stad** De bodemgezondheidsindex helpt bij het hergebruik van grond. Vrijgekomen grond kan beter worden beoordeeld waardoor het nuttiger kan worden hergebruikt.
- **Klimaatrechtvaardige stad** Een aantal kwetsbare wijken in Amsterdam hebben minder groen (openbaar en tuinen). In deze delen is het belangrijk meer groen te realiseren. Het Actieplan Gezonde Bodem draagt bij aan de kwaliteit hiervan.

Participatie

Er zal in 2026 nog geen sprake zijn van formele participatie, omdat er nog geen beleid vastgesteld zal gaan worden. De geplande pilotprojecten zijn vaak een onderdeel van een groter project en leveren aanvullende bevindingen op over de kwaliteit van de bodem die meegenomen kunnen worden in het ontwerp of bij beheer. Binnen zon project kan wel participatie plaatsvinden bijvoorbeeld gericht op het ontwerp, dit wordt dan georganiseerd vanuit het project en niet vanuit het Actieplan Gezonde Bodem.
Er zullen wel ook onderzoeken plaatsvinden in privé tuinen van bewoners. Toestemming van bewoners en zorgvuldige communicatie is daarbij van belang.

Financiële onderbouwing

Consequenties gedekt? Overige toelichting
De kosten voor de geplande activiteiten in 2026 worden gedekt vanuit de reserve Bodemsanering en Nazorg. Er is hiervoor een budget geraamd van 60.000 voor 4 tot 6 pilotprojecten per jaar. Daarnaast wordt er actief deelgenomen aan Europese en nationale subsidieaanvragen.

Conclusie:

De genoemde beslispunten in de voordracht hebben wel financiële consequenties en deze zijn reeds geraamd in de begroting (100% dekking).

Conclusie

Communicatie

Binnen de gemeente: Opnemen in de te publiceren besluitenlijst

Buiten de gemeente: Opnemen in de te publiceren besluitenlijst

Documenten

Registratienr.	Naam
AD2025-081705	College van B&W Voordracht (pdf)
AD2025-081745	Raadsinformatiebrief Actieplan Gezonde bodem 2026_3.docx (msw12)
AD2025-081746	Actieplan Gezonde Bodem 2026.pdf (pdf)
AD2025-083695	Advies (pdf)

Besluit college van burgemeester en wethouders

Conform besloten